

IGNOCENT LOPEZ BERNAGOSI
INOLVIDABLE FUNDADOR DE
La Esquilla de la Torratxa

CRONICA

Aquells professors d'estètica que com en Milà y Fontanals sostenen que la verdadera bellesa ha de anar unida a la bondat, haurán de tributar avuy, mal no vulguin, un aplauso entusiasta als socios del *Círcul artístich*, per la idea que han tingut y están en camí de realisar.

Un petit anticipo de aquest bon pensament pot percibirlo desde avuy lo públich de Barcelona acudint al Saló Parés ó al Saló de la *Vanguardia*; al Ateneo barcelonés ó al Foment del Treball nacional; al *Círcul del Liceo* ó al *Equestre*; a ca'n *Llibre* ó a la estamperia de'n Durán y Bori, davant de Sant Jaume. En tots aquests punts hi trobarán magníficas exhibicions de dibuixos, apuntes, impresions, aquarelas, treballs originals tots ells, deguts als artistes de Barcelona, desde 'ls veterans que ja gosan de merescuda reputació, fins als joves que perseguintla y tenint facultats suficients per alcançarla, s'esmeran quan vé'l cas, en quedar com uns homes.

En lo exposat fins ara hi ha moltíssim que admirar, dat que casi sempre 'l temperament de un artista s' revela millor qu' en obras de gran empenyo, en aqueixas improvisacions sinceras y espontáneas, trassadas per amor al art y sense cap mira especulativa de caràcter individual.

Pero 'ls treballs exhibits avuy, presos al a'zar y sense tría previa, ab tot y ser molt numerosos, no representan ni la décima part dels que tenen preparats los socis del *Círcul artístich*. Bastará saber que 'l número de cartulinas totes del mateix tamany de que disposa, s'eleva al respectable número de tres mil.

Vostés dirán:—¿Qu' es aixó? ¿S' ha declarat en lo primer centre artístich de Barcelona una epidemia que s' ha encomanat a tots los socis?

Casi, casi. No diré que sigui aqueixa infecció la febra groga, sino un' altra, desconeguda de tots los metjes: la febre de tots colors (ja que de pintors se tracta): la febre de l' activitat, de l' emulació, del entusiasme. Una febra en fi qu' en lloch de depressir, alenta; qu' en comptes de matar, dona vida.

M' explicaré.

Lo *Círcul artístich*, agrupació simpática de fills de las Bellas Arts, y que per lo tant serveixen molt bé per cultivar la bellesa y molt poch per acometre empresas determinadas: que saben molt de pintar y d' esculpir, y casi gens de aritmética, se va emprendre aquells célebres balls de trajos del Teatro Líric y del Gran Saló de la Llotja, que tant varen cridar l' atenció de Barcelona, per la seva magnificencia.

No es que 'ls artistes se proposessin realisar ab ells cap benefici; pero tampoch entrava en los seus càlculs sufrir perduas de alguna consideració. Mes com siga que donaren mes de lo que bonament devían, la liquidació de aquellas valentias de esplendides y de bon gust resultá funesta a tot serho.

No faltá qui recordant lo distich macarrónich del Pare Claret «*Ay joven que vas bailando—al infierno vas saltando*» pronosticá com a conseqüencia ineludible de aquells balls la mort del *Círcul*, y una mort vergonyosa y trista, com la del intelis que se'n va de aquest mon deixant deutes darre seu, es a dir, plorat principalment pels inglesos.

Pero aquests presagis tan poch cristians, tan poch conformes ab l' Evangeli de Sant Lluç, eran totalment infundats. Al *Círcul artístich* hi ha elements de gran valia pera obviar aquests contra-

temps passatjers y altres majors que pugan presentarse.

Son actual president, lo célebre pintor Graner, es un xicot d'empenya, plé de bona voluntat y de nobles iniciativas, tan volgut com admirat dels seus companys. Al pendre possessió de la presidencia de la casa, va dir als que l' havia honrat ab los seus vots:

—Noys, es precis treure'ns de una vegada aquest neguit de sobre. Jo no 'us demanaré diners, per que ja sé que aquesta classe de sacrificis no poden exigirse a tots los artistas, que prou pena tenim los mes en viure del nostre honrat treball; pero doneume lo que ningú de vosaltres podrà negarme, doneume dibuixos y jo m' empenyo a aixugar lo déficit y a retornar al *Círcul* la tranquil·litat y 'l desahogo.

Y exposá 'l seu plan; y siguié, no acceptat, sino aplaudit ab entusiasme, y no sols apludit, sino posat en obra immediatament.

Un verdader exercit d' artistes se llansá a treballar a competencia, a omplir cartulinas, a buydar ideas, a combinar garbosas líneas y a deixatar prec o os colors. Entre 'ls que han proporcionat dibuixos al *Círcul* s' hi contan los següents: J. Ll. Pellicer, Urgell, Soler y Roviroa, Pascó, Ramón Casas, Santiago Russinyol, Brull, Galofre Oller, Masriera (Joseph), Masriera (Lluís), Mas y Fontdevila, Arnau, Soler de las Casas, Vilomara, Chia, Romeu, Tolosa, Passos, Baixas, Buil, Rodríguez, Riera, Matilla, Vallmitjana (Julio), Triadó, Pujadas, Canals, Llorens y Riu, Bonnin, Mestre (Ramón), Gili, Montegut, Nonell, Coll y Pi, Casas (Francisco), Mestres (Felix), Boquet, Guardiola, Torelló, Campmany, Pichot, Larraga, etc., etc.

Ab tots aquests elements no'n vulguin més de hermosura. Han fet un floret de dibuixos de totes classes, que son honra dels seus autors y de las bellas arts de Catalunya.

Un cop reunits aquests treballs res més facil que colocarlos en una ciutat com la nostra tan amiga dels artistes y de las sevas obras.

Es necessari saber que l' adquisició de cada dibuix costará menos de lo que val artística y fins materialment. A cinch pessetas cada un, vegin si es poch. ¿Veritat qu' es segur que no n' hi ha d' haver per qui'n voldrá?

Y además cada dibuix portará un número, donant dret a l' adquisició de una obra d' art de verdadera importancia y de firma reputadíssima, qu' en número de quinze ó setze, tal vegada mes, y exposadas previament, se destinan a obsequiar als compradors dels dibuixos, que resultin favorecuts per la sort.

L' idea no pot ser mes oportuna, ni pot estar millor concebuda. Comprench que al exposarla lo Sr. Graner, los artistes que han contribuít a realisarla s' hi entusiasmen.

Figürinse que al govern que té 'l monopoli de la rifa li vingués un dia 'l capritxo d' enriquir en lloch d' empobrir com fá ara a la inmensa majoria dels compradors de bitllets, que son casi tots los espanyols; y que per lograrho dignés:

—Aquesta vegada cada décim valdrá cinch duros y tindrà obció a tals ó quals premis; pero en lloch de vendreus, com hi fet fins ara un tros de paper sense valor, que una vegada s' ha vist que no ha tret, tothom, plé de despit ó desilusionat, es queixa en mil trossos, per que tinguéu un bon recort de la méva generositat, lo número vos lo donaré imprés sobre un bitllet de Banch de cinquant pessetas. Es a dir: per cinch duros, de moment,

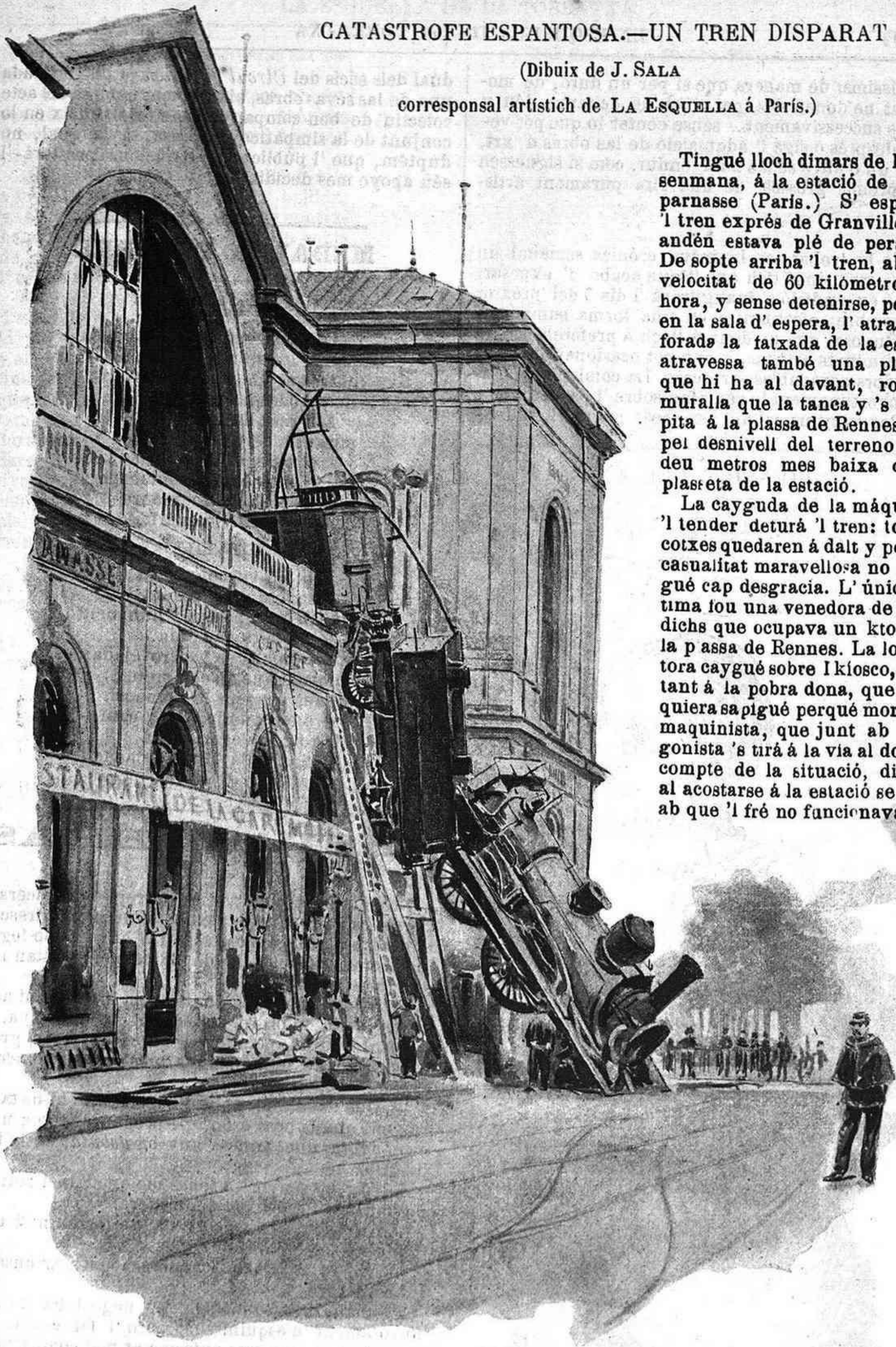
CATASTROFE ESPANTOSA.—UN TREN DISPARAT

(Dibuix de J. SALA

corresponsal artístich de LA ESQUELLA à París.)

Tingué lloch dimars de l' altra senmana, à la estació de Montparnasse (París.) S' esperava l' tren exprés de Granville, y l' andén estava plé de personas. De sopte arriba 'l tren, ab una velocitat de 60 kilòmetros per hora, y sense detenirse, penetra en la sala d' espera, l' atravessa, forada la fatxada de la estació, atravessa també una plasseta que hi ha al davant, romp la muralla que la tanca y 's precipita à la plassa de Rennes, que pel desnivell del terreno, està deu metres mes baixa que la plasseta de la estació.

La cayguda de la màquina y 'l tender deturà 'l tren: tots los cotxes quedaren à dalt y per una casualitat maravellosa no hi hagué cap desgracia. L' única víctima fou una venedora de periódichs que ocupava un kiosco de la passa de Rennes. La locomotora caygué sobre l' kiosco, aplastant à la pobra dona, que ni si quiera sapigué perquè moria. Lo maquinista, que junt ab lo fononista 's tirà à la via al donarse compte de la situació, diu que al acostarse à la estació se trobà ab que 'l fré no funcionava.

vos ne dono deu, sens perjudici de lo que puga tocarvos si tenui la sort de treure.

¿No es veritat que si aixó succehís, à las portas de totas las administracions de loterías hi hauria empentas y bofetadas?

Pero 'l gòvern no pot fer una cosa semblant y 'l *Círcul artístich* sí.

No hi ha diuix dels séus que à lo menos, no valga doble de lo que costa, sense contar los de firmas reputadas que solen cotisarse à preus ele-

vadíssims: de manera que si per un duro, de moment ne donan dos, per cinch ne donarán déu y aixís successivament... sense contar lo que pot venir després ó siga l' adquisició de las obras d' art, que un ó altre se las ha d' endur, com si siguessen los premis grossos, de una rifa purament artística.

No he trobat per la méva crónica semanal un tema més simpátich que 'l que acabo d' exposar.

L' expendició s' inaugurarà 'l dia 7 del próxim novembre, efectuantse en una forma sumament enginyosa, que no donará lloch á preferencias per determinats artistas, y que pot ocasionar als compradors agradables sorpresas. La comissió exposarà oportunament lo séu plan sobre 'l particular.

Per avuy no cal dir res mes. Lo mérit indivi-

LO MORT DEL ANY

¿Cóm se troba l' espedient d' aquest célebre *disunt*?
Es un *mort* que 'ns convé molt lo treurense del demunt.

dual dels socis del *Círcul artístich* brilla en cada una de las sévas obras, aixís com la noblesa del acte colectiu de bon companyerisme resplandeix en lo conjunt de la simpática empresa, á la qual, no duptém, que 'l públich de Barcelona prestará 'l séu apoyo mes decidit.

P. DEL O.

MEDALLA FUNEBRE

CARA

Davant d' un ninxo una dona penja 'l mati de Totsants, entre sospirs y plors grans una modesta corona.

Allí resa llarga estona mirantla de fit á fit, y tant batega 'l seu pit qu' á las pedras fa conmore, y de pena no 's pot moure de davant de son marit.

CREU

A la nit va convidada á casa d' un seu parent, qu' ab gran pompa y lluhiment celebra la castanyada.

D' amichs se veu rodejada; (amistat que no comprench) y sens fer gens lo llamench entre ells menja, beu y canta ab goig y alegria tanta que fins balla 'l ball flamench.

M. GARDÓ FERRER.

CASTANYERAS

No se 'n pot surtir. Los carrers tenen aceras, pero al isíu perque 'ls vehins hi prehen la fresca, al hivern perque las castanyeras hi posan lo fogó, las aceras dels carrers de Barcelona resultan inservibles tot l' any.

Podrá ser que aquí no tinguém higiene, ni administració, ni ordre, ni concert, ni vergonya, si tant m' apuran; pero lo qu' es castanyeras, gracias á Deu ne tenim moltes més de las que necessitém.

—¿Qué dóna molt aquest negoci, que hi ha tanta gent que 's posa á ferlo?—preguntava jo á una castanyera, que aquest any ha *debutat* en la industria.

—¡Ay, no senyor! Apenas me queda pél petroli del fanal y 'l carbó de la torradora.

—Y donchs ¿cóm es que per tot arreu n' hi ha de noves?

—¡Oh!—va exclamar candorosament, arronsant las espatllas.

Lo mateix penso jo. ¡Oh! Lo negoci ha de ser forsosament mesquiníssim: pero 'l fet es que las castanyeras, com una enfermetat mal combatuda, se propagan y s' escampan per tot arreu d' un modo alarmant.

No 's pot donar un pas sense tropear ab alguna. ¿Hi ha una cantonada? Castanyera. ¿Vé un recó? Castanyera. ¿Troban una volta? Castanyera. ¿Desembocan á una plassa? Castanyera....

Avuy, pera donar idea de l' abundancia d' una cosa, ja no s' ha de dir: N' hi ha més qu' estrelles al cel, més que arenas al mar.... Es més exacte y sobre tot més nou, ponderarho d' aquesta manera:

N' hi ha més que castanyeras als carrers de Barcelona.

Y encare ¡si una castanyera no fo res més que una castanyera!.... Atúrinse davant d' algun puesto dedicat á aquest negoci, y fixins'hi.

Alló, més que un lloch dedicat á la venta de castanyas torradas y bullidas y algun qu' altra moniato de contrabando, es un aduar árabe, un poble de *quita-y-pon*, ab tot l' argument que l' espectacle requereix.

En lloch preferent, lo fogó; darrera, 'l sitial de la mestressa del *establiment*; al costat un cabás, ab encenalls, cartó y altrás materias incendiarias; á la dreta una cadira ahónt séu una coneguda que li fa companyia; á l' esquerra un tamboret sobre 'l qual fa cabriolas ó dorm pacíficament lo séu fill gran; al darrera una coixinera plena de castanyas; al davant un públich numerós, compost de noys y noyas que contemplan enfabats lo *género* que s' está torrant al fogó....

¿Qué ha de fer lo transeunt, al toparse ab un grupo d' aquesta naturalesa?

Baixar de l' acera, donar la volta que las circunstancias exigeixen... y preguntarse interiorment si positivament se troba á Barcelona ó en un poble de mala mort, d' aquells en que desde 'l batlle al últim vehí, tothom fa al carrer lo que li dóna la gana.

Hi ha vías concorregudíssimas—'a Boria es una d' ellas—en que casi bé hi ha tantas castanyeras com travessias. Y com las travessias son estretas y las apreciables *industrials* ocupan lo carrer en la forma que tenen per convenient, no es raro sentirhi de tant en tant diálechs d' aquest tenor:

—¿Tindrà la bondat, castanyera?

—¿Quánts céntims ne vol?

—No: si li dich si 'm faria 'l favor de deixarme passar.

—¡Home!.... també podria anar á voltar per un altre puesto.

—¡Dóna!.... també podria posarse de modo que no fes nosa á la gent honrada....

—¡Calieu! Apartéuvos, que ha de passar l' emperador de las Indias pastanagals.

—¡Fugiú! No passéu, que molestariau á la castanyera de *su magestad*....

Y si la cosa no acaba, com fóra natural, á castanyas, es perque 'l transeunt adopta 'l recurs de recular, y seguint l' exemple dels polissons de la *Verbena de la Paloma*, surt del pas donant una *vuelta á la manzana*, mentres la castanyera victoriosa canta ab lo tó de las grans solemnitats:

—¡Calentas y grossas!

Al cap de munt de la Rambla es ahont aquest espectacle 's fa més visible é interessant.

Fins ara, anar de Canaletas á la plaza de Catalunya era totalment impossible. En lo lloch ahont forsosament s' há d' encaminar la circulació del públich, hi havia de temps inmemorial

¡VIUDA CARINYOSA!—(per R. MIRO.)

— Era tan aficionat al velocipedo, que 'm sembla que una corona imitant una roda de bicicleta, 'l deixarà mes satisfet....

una infinitat d'obstacles que feyan tornar enrera al més atrevit. Arbres, pals, columnas anunciadoras, fanals de quatre ó cinch teatros.... Alló era una empalissada, una muralla infranqueable, contra la qual era inútil porfiar.

Lo transeunt aixerit y animós, aprofitant un clar de cotxes y tranvías, s'encaminava heroycament á la plassa de Catalunya, y cridava: ¡Endavant!

Pero 'l grupo d'arbres, pals, trastos anunciadors y fanals de teatro li surtia al pas y li responia: ¡Endarrera!

Y si lograva escorrers cap á la plassa, era deslissantse cautelosament per entre dos arbres, dos aparatos de gas, ó dugas columnas anunciadoras.

Ara fins aquest recurs se 'ns ha tret. Com si aquesta estreta bretxa fés encare mal d'ulls als directores de las nostras vías públicas, al peu dels arbres, de las columnas d'anuncis, dels pilans de gas de la plassa de Catalunya s'hi ha posat una castanyera, que ab la seva torradora, 'ls seus tamborets y 'ls demés trastos auxiliars vé á dir categóricament als que intentan atravesar la plassa:

—¡Per aquí no passa ningú!

Senyor arcalde; si en aquest moment las té desocupadas, pósis las mans al pit y respongui sincerament:

—¿No es vergonyós que en una ciutat de la importancia de la nostra haguém de veure 'ls carrers y las plassas, las Ramb'as y 'ls sitis públics obstruhits d'un modo tan rural y propi d'una societat primitiva?

Que vostés ens donguin continuament la *castanya* en materias d'administració municipal, *santo y bueno*; pero que á cada quatre passos ens topém ab una castanyera, no pot anar ni ab rodas.

¿Qué 's dirá, per defensar aquest abús? ¿Que Barcelona 'n treu un bon ingrés?

Sense perill de que 'm desmenteixin, crech que 'ls barcelonins, en lloch de cobrar de las castanyeras per ocupar la vía pública, preferirian pagarlas á n'ellas porque no la ocupessin.

¿No son d'aquest parer?

A. MARCH.

DE PUNTA

Jo tinch sempre la costum quan anant pe 'l carré 'm trobo de llegir de á tot arreu lo que veig, indago ó noto.

De retols n'hauré llegit tants... que ni ja me 'n recordo: de lo que si tinch memoria que pecavan tots de sossos.

Així anava l'altre dia malehint ayrat, los ossos dels que suscriuben bunyols insípits, bruts ó be tontos, quan al tombar un carrer, per una gran sort, m'adono del lletrero mes *baril* que potsé existefxi al globo.

Penjat á tall de bacina y enquadrat en forma d'óvalo al portal d'una taberna sense pretensions ni adornos diu: *Se sirve de comer Benzina, agua-rás petróleo.*

ANTONET DEL CORRAL.

LOS FILLS DE LA VIUDA

Son tres; lo major té vuyt anys, lo mes petit no arriba als quatre.

Dócils, carinyosos y ab un'ánima d'àngel que sembla feta ab un mateix motllo per tots tres, en son cervell no mes s'hi agitan dos pensaments, en son cor dugas passions, un amor entranyable á sa mare y una fervorosa adoració á la memoria de son pare.

Fa apenas set mesos que aquest va morir. ¡Prou ho dihen ab sa muda eloqüencia los vestidets negres de las pobras criaturas! ...

Desde primers d'Octubre los tres germanets sembla que 'n portan alguna de cap.

Lo gran s'acostá un día á sa mare y li digué:

—¿Vol donarme deu céntims?

—Té. ¿Per qué 'ls vols?

—Per.... Es un secret: no li puch dir.—

Després se li aproximá 'l segon.

—Mamá ¡si 'm dongués deu céntims!

—¿Per qué?

—Per.... guardármels. Volém fer una cosa.—

Casi al darrera vingué 'l mes petit.

—Deu céntims, mamá.

—¿Tú també 'ls vols?

—Sí, vull deu céntims.

—M'has de dir primer per qué.

—¡Oh! E ls me renyarian. No volen que li expliqui res, porque dihen que aquests quartos son per fer una cosa 'l día de Tots Sants.

—¡Pobrets!—pensá la mare, sentintse humitejárseli 'ls ulls:—volen recullir diners d'amagat, per comprar una corona per son pare....

Y posant una moneda á la mà del seu fill, li estampá un petó en cada galta y un al mitj de la boca.

—¡Té, té y té!

Lo nen correu á reunir-se ab los seus germans y las tres criaturas celebraren consell.

—¿Quánt tenim?

—Mira; deu, y deu y deu.... trenta céntims.

—¿Ja n'hi ha prou?

—Cá, no 'n tenim per res.

—Bè, pero d'aquí á llavoras ¿qué no n'anirém arreplegant?

—Es clar que sí. Sempre que poguém, demanémne á la mamá.—

L'acort dels tres conjurats va cumplintse ab una persistencia admirable. No sempre que poden, sino fins quan la petició es clarament inoportuna, atacan á sa mare ab demandas de céntims.

Lo gran no fa la *cuenta* d'estudi si no li regalan deu céntims.

Lo segon no vol menjar la sopeta si no li donan deu céntims anticipats.

Lo menut, sense la retribució de deu céntims, no vol dormir.

Plena de emoció, la mare somriu, espurnejantli 'ls ulls y va repartint monedas de deu céntims.

Lo día senyalat s'acosta. A cada punt los tres nens se juntan en un extrém del pis, sens dupte per acabar d'arrodonir lo seu plan.

—¡Pobrets!—fa la seva mare, fingint no adonarsen—parlan de la corona!....

Al arribar la vigilla de Tots Sants y comprenent los apuros en que las criaturas s'han de trobar, la viuda agafa pel seu compte al nen més petit, sense que 'ls altres se 'n adonin.

—Digas la veritat, ¿quánt tenfu ja?

—Quatre pessetas.

—¿Y ab aixó us penséu tenirne prou per comprarla?

LO MORT DE LA PLASSA DE CATALUNYA

Si en Rius fos un home ara exclamaria:

—¡En 'quest lloch descansa la meva energia!

—¿Qué vol dir?
 —¿No son per comprar una corona aquests quartos que reculli?
 —¡No! Son per fer Tots Sants... ¡per comprar panallets y castanyas!...

MATÍAS BONAFÉ.

A UNA ADRIANA

Adriana, mon cor demana
 li donguis lo teu amor;
 ¡Escolta 'l prech de mon cor!...
 ¡No 'l deixis patir Adriana!
 T' estima y gens t' escatima
 lo temps per pensar en tú...
 ¡No ho fá així 'l teu, de segú
 tant que, Adriana, 'l meu t' estima
 Cada día, ab més follia
 fort batega al recordarte.
 Ja veus ¿cóm podrá olvidarte
 quan t' ayma mes cada día?

Jo t' adoro y crech que 'm moro
 si 'm donas un désengany;
 ¡Calma, Adriana, 'l meu afany!
 ¡Estimam que jo t' adoro!...

Una esperansa ab frisansa
 espero al menys. ¡Per favor!...
 ¡Tú no sabs com queda un cor
 quan no té ni una esperansa!

Ignoras, que abrusadoras
 flamaradas, dins del pit
 van deixantlo consumit.
 ¡Ditxosa tú que ho ignoras!...

Mata 'l desdeny d' una ingrata
 lo cor mes potent de vida...
 ¡Es tan forta la ferida
 que mata lent, pero mata!...

Adriana, si amor demana
 lo meu cor, donali amor:
 ¡Escolta 'l prech de mon cor!...
 ¡No 'l fassis patir, Adriana!...

R. ALONSO.

Teatros

PRINCIPAL

Ja tornem a tenir la Capella russa possessionada del escenari del vell teatre. ¡Y quin bo dona sentir las variadas pessas que figuran en sos escullits programats!

Cada nit, als cants russos s'hi uneixen los de Catalunya, y ab lo mateix entusiasme son aplaudits los uns y 'ls altres.

Y es tal lo gust ab que 'ls cantors de aquell llunyá pais se troban en la nostra terra y 'l plaher ab que 'ls veyém entre nosaltres, que ja no sabem si 'ls catalans hem conquistat á la Russia, ó si 'ls russos han conquistat á Catalunya.

Celebrarém que duri molt temps aquesta confraternitat musical avalorada per las mes puras efusions artisticas.

LIRICH

Ab lo concert del diumenje, terminá la serie dels cinch que ha donat á Barcelona lo notable quarteto belga unit al eminent pianista Granados.

Una de las pessas que ha deixat un recort mes fondo es lo quarteto en *mi bemol*, número 12 de Beethoven, que si-gué executada en lo penúltim concert. Es una pesa colossal, que may s' havia sentit á Barcelona.

¡Y pensar que aquestas audicions tan selectas com esmeradas no varen poder contar ni un sol dia ab una concurrència, quan menos regular!

Sobre aquest punt repetirém lo que deya un filarmónich tan entussiasta com inteligent:

—Pitjor pels que no hi han vingut!

ROMEA

Lo nou drama del Sr. Godo titulat *El túnel*, se basa en un conflicte qu' escénicament no té solució possible. Se tracta de un jove enginyer, constructor de un túnel, que s' enamora perdudament de una cambrera al servey de sa familia, la qual resulta ser germana seva.

Al fer un descobriment tan grave lo cervell li dona un tom, y 'l pobre boig desapareix del' escena al oure 'l xiulet del tren que va á passar per primera volta 'l túnel construït per ell, y desapareix del mon fentse esclafar per la locomotora.

Tal es l' essencia del drama que 'l Sr. Godo desarrolla en tres actes hábilment graduats, los quals contenen escenas y situacions d' efecte, y un llenguatge realzat per una versificació fácil y corrent. L' obra té además la ventatja de ser curta y no ferse pesada.

LO DIA DELS MORTS. (Dibuix de T. SALA.)

Llàgrimas y flors son los millors adornos dels sepulcres.

L' autor y 'ls actors, entre 'ls quals sobressortí 'l senyor Borrás, sigueren molt aplaudits y cridats á l' escena al final de la representació.

CIRCO BARCELONES

Una nova tentativa s' está fent pera restituir la vida á aquest teatro, apelant al género melodramátich. Las obras que s' han posat en escena baix la direcció del Sr. Carrasco han sigut justament aplaudidas per son bon desempenyo.

TIVOLI

Continuan las representacions de l' ópera *Dolores*, sostinentse l' animació y 'ls éxits dels primers días.

Entre las produccions en porta, además de *Corazón de fuego* del mestre Nicolau, tenim entés que s' hi conta la sarsuela *San Antonio de la Florida*, del intrépit Albéniz, qual éxit á Madrit encare que brillant de curta durada per efecte de certas miserias, té gran desitj de revisar lo públich de Barcelona.

NOVETATS

L' únich periódich que ha elogiat la producció *El castigo de vivir*, de D. Lluís del Val, es lo *Noticiero*: los demés li han tirat la caballeria á sobre.

Crech qu' en aquest punt la majoria de la premsa ha tingut rahó de sobras. L' acció del drama ó lo que siga está basada en un convencionalisme que té molt de repugnant. Ni á las taulas se pot admetre que una filla 's deshonri ab l' idea de salvar l' honor de la seva mare.

Per altra part la producció no es de aquellas que 's distingeixin, ni per la seva forsa dramática, ni tampoch per sas condicions literarias.

Es la condensació de una llarga novela per entregas propinada al públich de un sol trago.

Tenia rahó qui deya que alló mes que 'l *Cástich de viure* era per l' espectador lo *Cástich de anarho á veure*.

* * *

La joguina en un acte *Xelin* está traduhida del francés, y revela en lo seu autor escassa experiencia.

Pero, en fi, aquesta obra y l' anterior, dotadas d' escassa vida, han servit per esperar las representacions de *Don Juan Tenorio*, que tothom sab l' esmero ab que 's posa á *Novedats*, ab notables decoracions del Sr. Soler y Rovirosa.

CATALUNYA

Lo qu' es aquesta vegada, l' éxit ha sigut complert, franch y espontáneo.

El cabo primero dels Srs. Lucio y Arniches, ab música del mestre Caballero, es una producció de las que cauhen en gracia desde 'l primer moment en que 's veuhen. No hi ha que buscarhi finesas literarias ni tochs delicats: pertany de plé al género groixut y 'ls xistes y las agudesas brotan á raig pel broch gros del canti, ab gran satisfacció del públich que no deixa de riure un sol instant. Aixó en quant al llibre.

La música es també alegre, aixerida y fácil, demostrant que 'l mestre Caballero conserva á través dels anys la frescura de la joventut. Tant es aixís que 'l públich exigí la repetició de casi tots los números, entre 'ls quals sobresurten un sexteto de ranxeros, un pas doble y una romansa de tiple.

Molt bé 'ls intérpretes y en especial la Pretel qu' estigué admirable. Los Srs. Pinedo y Perales están en las sevas glorias: obras de aquest tenor els hi escauhen, que ni fetas expressament per ells.

Es de creure que 'l servey de *El cabo primero* será tan llarch que bé podrà arribar á guanyarse 'ls galóns de comandant y hasta potsé 'ls de coronel, á pesar d' estar tancadas las escalas.

CIRCO EQUESTRE

S' ha estrenat una sarsuela en un acte, titulada *Un casament del dimoni*, lletra del Sr. Campos Martí y música del mestre Lleó.

Lo públich la va rebre molt favorablement.

GRAN-VIA

També tractantse de teatros pot dirse que «allá hont menos se pensa salta... un éxit.» Aquest va obtenirlo plenament satisfactori la sarsuela titulada *Más vale llegar á tiempo...* y aixó que no portava bitllet despatxat á Madrit. Va neixer aquí y aquí es de creure que viurá molt temps.

L' autor del llibre, Sr. Tornero es novell, tant que 's diu que aquesta sarsuela es la primera obra que dona á la escena. Si es aixís, s' ha de reconeixer que té molt bonas con-

dicions pel teatro. La música del mestre Julio Perez, es garbosa y animada. En un dels primers números hi ha una *Jota* que va conquistar al públich completament.

En l' execució 's distingiren la Sra. Valdés y 'ls Srs. Alfonso, Alarcón, Gutierrez y Güell, no menos que 'l mestre Taberner, encarregat de la direcció.

En una paraula, la sarsuela *Más vale llegar á tiempo...*, acredita 'l seu títol, puig no pot pas haver arribat mes á temps.

N. N. N.

LO CORREO DEL CEMENTIRI

Carta á una morta.

Vaig jurarte
sempre aymarte
y vení ab tú á lo Fossar.
Pero nena
sento pena
al pensá 'l que vaig jurar.

Jo, ma aymía,
prou vindria
á cumplir lo jurament
pero es cosa
fastigosa
deixá 'l mon tot de moment:

Que eran faulas
mas paraulas
podrás créuret tú, mon bé;
mes jo 't juro
t' asseguró....
que ho endevinas de plé.

Quan te veyá
viva, creya
que 'm servías, sent mortal,
pero, ay, ara,
cosa rara,
¿qué hi fariam aquí dalt?

Busca, dona,
que t' abona
lo teu tipo, un vehi sort.
L' entabanas,
lo demanas....
y carregas ab lo mort.

D' aquest modo,
acomodo
viurém los dos, separats,
y així 't venjas
y revenjas
del ex-teu

Silveri Prats.

Contestació.

La teva carta vaig rebre,
mes al sebre
lo que 'm deyas y 'ls teus fins,
tinguí ganas d' insultarte
y la carta
vareig rompre en mil bossins.

Tú, grandíssim embustero,
farolero,
¿qué n' has fet del meu amor?
Ja dius bé, ja, qu' eran faulas
tas paraulas
que jo 'm creya de tot cor.

Jo coneixia las bromas
de certs homes;
pero may vareig pensar
que qui amor me jurá un día
no vindria
á trucar en mon fossar.

Y encare que morta resto,
jo 't detesto,
ja ho veus, després de mori.
Respecte al que 'm dius que 'm casi,
¡ah, tanasi,
ja ho vaig fé al arribá aquí!

SERVEYS FUNEBRES MUNICIPALS

En fetxa tan senyalada,
seria una inconveniència
tractantse d' aquest senyor
no darli la preferència.

LO CAMP DE LA IGUALTAT.—(PER MODEST URGELL.)

Tant hi va 'l rey com el papa, com aquell que no té capa.

Aixó 'ns mostra ab rahó forta
lo ditxo meu que aixís diu:
«L' home enganya quan es viu.»
«La dona.... tot y sent morta.»

SALVADOR BONAVIA.

Diu *El Noticiero* que 'l Sr. Rius y Badía ha manifestat qu' es molt probable que deixi la vara d' arcalde en cas de ser elegit Diputat á Corts.

Naturalment, elegintlo Diputat á Corts la vara de arcalde *cau pel seu propi pes*.

Pero, per lo vist, lo Sr. Rius y Badía se 'n pensa alguna, ja que, erigintse en imitador de 'n Cánovas, assegura 'l *Noticiero*, que vá afegir:

—Antes he de realzar un acto que tindrà *gran resonancia* y producirá sensació por lo necessitat-uo y excepcional.

¿Un acte de *gran ressonancia*?

Amich Molin, amaneixi 'l llapis. Tal vegada D. Joseph pensa canviar de instrument, y en lloch de tocar lo *violoncello*, com fins ara, vol tocar lo *violón*.

Que sempre *ressona* mes.

Si no es aixó, no calch que pot ser.

Ja s' ha fet lo nomenament del jurat que ha de presidir las oposicions dels professors de la banda municipal, vulgarment coneguda per la Cobia de 'n Llantias.

Hi figuran sis regidors y sis mestres.

Los regidors son los següents: La Llave, president, Monner, Gallard, Senmenat, Novelle, Samaranch y Martinez. De tots ells, en mon concepte, tan sols té rahó de ser lo Sr. *La Llave*, per lo mateix que pot aplicarse al cornel, al fiscorn y á casi tots los instruments de buf.

Los mestres nomenats son los Srs. Candi, Goula (fill), Perez Cabrero, y 'ls directores de las bandas de Assia, Luchana y Mérida.

Per si 'ls regidors y els mestres quedessin empatats, al emetre 'l seu vot, ha sigut nomenat lo Sr. Rodoreda, y aixó que molts creyan qu' ell pri-

mer que ningú s' havia de sometre á la proba de las oposicions.

Lo Jurat, per consegüent, se compon de tretze individus.

Frá Joseph de las Llantias completa la dotzena de frare.

Ja sabem, donchs, per endavant quins professors se 'n enduran las pllassas. No 'ls que toquin millor, sino 'ls que tinguin mes *solfas*.

Un periódich senmanal ocupantse de la cessantia de 76 celadors, assegura que van ser despedits los desheredats, los que careixen d' influencias caciquils, aquells que tal vegada prestavan verda-ders ferveys.

Y afegeix, y aixó es lo més pintoresch: «Menjan sou de aqueixa secció de Celadors infinitat de par-ràsits, entre ells D. L'uis Almirall, *cunyat del se-nyor Rius y Badía*; D. Joseph Fló, *barber del se-nyor Rius y Badía*, y fins se murmura si 'n men-jan lo bastie, 'l porter, lo limpia botas y 'l criat del Sr. Rius y Badía. Ne menjan los parents de alguns regidors, arcaldes de barri, carnicers y ¿per qué no dirho? Hi ha familias privilegiadas qu' en-drapan dos y tres sous mensuals de 25 duros, com, verbigracia, 'ls Srs. Castels, pare y fill, *arcalde de barri 'l primer* y amo de la drogueria del carrer d Amalia, número 53.»

Per avuy ens limitém á copiar aquests datos que demostren fins á quin punt arriba la poca apren-sió dels que avuy remenan las cireras á la Casa Gran.

Casa que ja no se 'n podrá dir á ca'l Afarta-pobres, sino á ca'l Engreixa-pantorrillas.

Ab la ditxosa qüestió dels *russos*, l' inglés ja ha comensat á fer desgracias. Sis cotxeros de la línea de la Barceloneta van fer despedits punt en blanch perque las necessitats de las sévas familias no 'ls ván permetre deixar lo descompte decenal que 'ls exigeix lo Sr. Gerent del tranvia.

Just cástich al que necessita lo jornal enter per atendre á la séva subsistencia.

No faltará qui enterat de la fulla suscrita per Mister Morris ab fetxa de primer de abril últim, digui:

—Tenen mes formalitat las mulas que tiran de

un carruatge que certes persones, que s' olvidan de lo que prometen.

Del natural:

Anava Rambla avall un xaval de uns deu anys tirant un carretonet mitj esgavallat, y á pesar de que li corria al darrera un tranvía de Gracia, volgué ser atrevit fiat en sa llaugeressa de passar entre un carro aturat al péu de l' acera y 'ls carrils del tranvía.

Per sort, lo cotxero posá torn á temps y parant lo cotxe, deixá que 'l xicot passés l' estret y 's fes á la dreta.

Llavors ab tota la serietat de un home gran, dels qu' escupan per l' ullal, lo xicot se para y diu dirigintse al cotxero:

—Descúidat una mica, que si arribém á empesonar ¡pobre tranvía!

Dissapte vá morir lo Doctor D. Joan Montserrat y Archs.

Era una de las primeras figuras de la Medicina catalana. En lo cultiu de las ciencias naturals s' havia distingit com á eminent botánich. Y com á escriptor catalá, ha deixat algunas notables composicions en los volums dels Jochs Florals de Barcelona.

A tots aquests mérits científichs y literaris unia 'l difunt las mes bellas prendas de carácter: era franch, modest y un esclent amich.

Enviém á la desconsolada familia l' expressió del nostre pésam mes sentit.

No sé si han observat que totas las iglesias de Barcelona conservan las canals.

Aixó 's veu y se sent sobre tot en los días de pluja. Passin arrimats á qualsevol iglesia, y si 'l raig de una de aquellas canals formidables no 'ls esbotza 'l parayguas, ja poden dir que 'l tenen á proba de bomba.

¿Cém es que lo que las ordenansas municipals exigeixen á tots los propietaris de edificis particulars, no resa res ab l' obra y la comunitat de las iglesias?

¡Vágintho á saber!....

Tal vegada, en lo Concordat hi ha algún article qu' eximeix á las comunitats religiosas de tots los debers de la policia urbana. ¡Ja veuran, com qu' en lo Concordat hi ha tantas extranyesas, també podria serhi aquesta!....

De totas maneras, aqueixas canals venen á demostrar gráficamente que en materias d' exigencias clericals, avuy per avuy, lo país no te cap mes remey que *aguanta 'l xafech*.

Los *Pares de Familia* han denunciat als Tribunals com atentatori á la moral y á las bonas costums, lo xispejant Almanach del *Molín*.

Entre 'ls fragments que senyalan com á pecaminosos s' hi conta 'l conegut epigrama del Conde de Rebolledo, militar y erudit del sigle XVI, que comensa aixís:

«Clíce, con tanto fervor
á la devoción te aplicas, etc., etc.»

Se necessita tota l' estupidés imaginable per acusar en plé sigle XIX á un escriptor que fá mes de 300 anys que vá passar á millor vida.

El Conde de Rebolledo escrigué la séva obra en plena época de absolutisme y de inquisició, sense que ningú 's prengué la pena de molestarlo en lo més mínim.

Faltava sols que 'ls famosos Pares de Familia,

en materia de publicacions, se mostressin mes intolerants que 'ls inquisidors dels temps ominosos de la Casa de Austria.

Si aquests aficionats al *sport inquisitorial* no causessin impunement tantas molestias, creguin que farian riure per ridiculs y sabatassas.

Una anécdota de Mr. Pasteur.

Se trobava al camp ab los séus fills y menjava

MORTS POPULARS

Servi á tot' hora d' adorno,
costar la mar de dinés:
fora d' aixó, aquestos *morts*
no serveixen per res mes.

cireras, no sense tenir la precaució de sumergir-les cuidadosament dintre de un vas d'aygua.

Los seus fills no 's podían tenir 'l riure y 'l sabi microbiotelech els digué:

—Ay fills meus, si sabiau los gèrmens impurs que té cada cirera, veuriau que tota precaució es poca. Per lo tant, imiteume: avants de menjarne una, no 'us cansen de rentarla.

Després de aquest petit discurs, continuá rentant y menjant... y cavilant silenciosament... ¡Quí sab ab lo qu' estaria pensant!...

Lo fet es que tant bon punt acabá de menjarlas, maquinalment y sense donarse compte de lo que feya, agafá 'l vas ab que las havia rentadas, y 's begué 'l seu contingut de un trago.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

1.ª XARADA.—Te-re-se-ta.

2.ª ROMBO.

R
P E P
P I G O T
R E G O M I R
P O M P A
T I A
R

3.ª GEROGLIFICH.— Com mes solars menos casas.

XARADA

I LA CORONA PEL PROMES

— Buenas ¿qué se 'ls oferia?

— A veure, farà 'l favor d' ensenyarnos las coronas.

— Ab molt gust; seguim.

— Cá, no,

no 's molesti...

— ¿Que la volen

de un *prima-dos* aixís fosch ó de metall, de violetas, de semprevivas....

— Aixó,

dígaho tú, nena.

— Mamá....

jo no sé si....

— Dona y donchs;

aixó ha de ser cosa teva, agradante á tú n' hi ha prou.

— Ah ¿es per vosté la corona?

— No, senyó, no, es per un mort; per *segona* promés d' ella.

— Bé, mamá; no ho digui aixó.

— Ja entench, vaja; vostés volen....

— ¿Que 's pensa que som coloms?

— Bé, vull dir que volen una corona que fassi goig.

— Si per cas pogués ser blanca millor; y si tota fos de gardenias á *tercera*

m' agradaria mes.

— Pro

nena ¿que t' has tornat ximple?

— No, mamá; vosté sab prou

que á n' ell sempre las gardenias

li havian agradat molt.

— Aixó sí, no hi ha cap dupte;

no li agradava pas poch

anar sempre plé d' adornos

fe 'l *tres-prima* ell ab las flors;

¿no 'n té pas, doncas d' aquestas

de *ganderias*?

— Fetas no;

pro, si acás li convenia....

— ¿La podria fer?

— Ah, prou

ab molt gust.

— No; mes valdria

que la fés ab molta olor.

— Del modo com vulguin; y hasta

si la senyoreta vol

li posaré un llás....

— ¿A n' ella?....

¿que 's creu que?....

— No, mamá nó.

vol di á la corona.

— Ah, bueno;

un llas deya? ...

— Sí, un llas groch

ab un parell de *total*

que simbolisés l' amor.

— No digui aixó que la nena

ploraria aviat.

— ¿Sí? (prou

que ho sembla que sempre plori

ab els ulls que té tan molls.)

— Y bé, digui ¿quán valdria

la corona aixís?

— Tan sols

li costará vint pessetas.

quatre duros *quart*.

— ¿Qu' es boig?

tota la vida 'm doldrian,

tants duros per 'quell xicot

que may havia sigut

bó per portarnos en lloch;

aném, nena.

— Pro mamá....

es que á *tres*....

— Aném; si vol

coronas que se las compri;

passiho bé....!

— (Pobre xicot;

devia morir de fástich

per no carregá ab dos morts!)

J. STARANSA.

PREGUNTAS ZOOLOGICAS

1.ª ¿Quin es l' insecte que aixís que naix ja té un mes?

2.ª ¿Quin es lo peix, que, dividit ab cuydado, pot transformar-se en os, gat, gall y gos?

J. T. ANGUILA.

GEROGLIFICH

: : +
VIII
Juny
VII

UN DE CASSÁ.

Segueix ab gran activitat l' impressió de

L' ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Sortirà aviat,

A López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

MORTS

Dissapte dia 2
sortirà

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

Lo número serà pels VIUS, pero va dedicat
als MORTS

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó DE M. MOLINÉ, APELES MESTRES
Y R. MIRÓ

Text de actualitat.

8 planas de ilustració y text, 10 céntims.

Obra del dia.

D. JUAN TENORIO

DRAMA RELIGIOSO-FANTÁSTICO

POR D. JOSÉ ZORRILLA

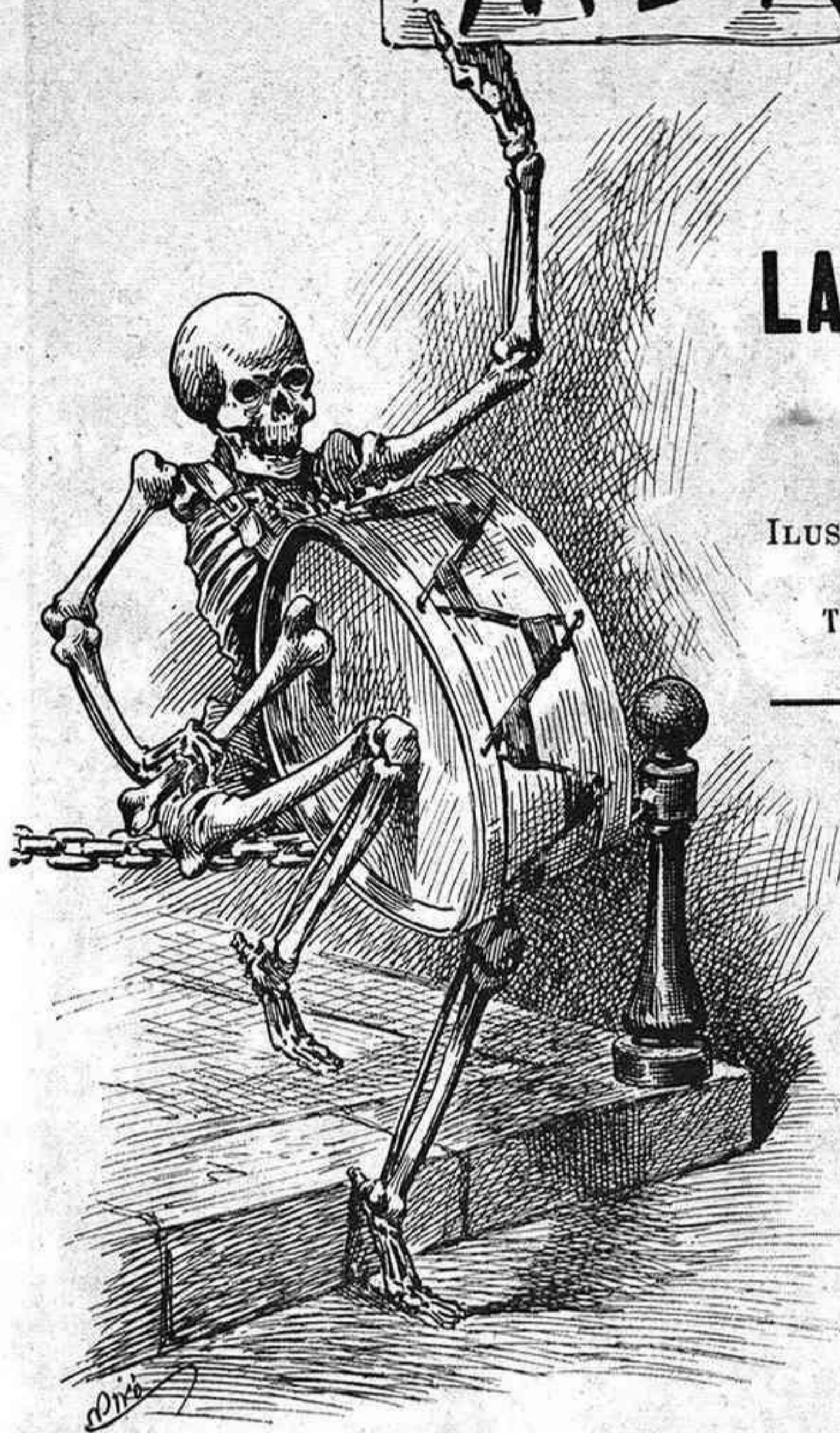
Precio 2 pesetas.—Edición de lujo con espléndida
ilustración, Ptas. 5.

EN JOANET Y EN LLUISET

PARODIA DE

D. JUAN TENORIO

Empescada per SANALL Y SERRA, ab dibui-
xos d' en Gómez Soler.—Preu: 2 ralets.

¡Obra nova! **NOVETAT** ¡Obra nova!

H. HEINE

INTERMEZZO

TRADUCCIÓ CATALANA PER

APELES MESTRES

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

ÚLTIMOS TOMOS QUE ACABAN DE PUBLICARSE

Tomó 31.—M. Matoses (Corzuelo) ¡ALELUYAS FINAS!

Tomó 32.—E. Pardo Bazán, **POR LA ESPAÑA PINTORESCA**

Todos los tomos llevan una cubierta distinta á varios colores.—200 páginas de texto, precio 2 reales tomo.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, francade port. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

LA VIUDA.—(Per F. GOMEZ SOLER.)

La pena son cor quebranta,
ja may més estarà alegre....

¡Sort que vestida de negre
tothom la troba elegante!